

ՍԶԳԱՅԻՆ

Ի խնդրոյ Մշոյ Ս. Կարապետի պատուարժան միաբանութեան՝ Պատրիարքարանէն այս օրերս շնորհակալութեան գրեր ուղղուել են առ վսեմախայլ կուսակալն Կարնոյ և առ մեծապատիւ կառավարիչն Մշոյ, ժամանակէ մը հետէ այն կողմերը տեղի ունեցած հարստահարութեանց վերջ տրուած ըլլալուն համար:

Յիշեալ միաբանութիւնը միանգամայն խնդիր մատուցեր է Պատրիարքարանի, որ պէտք եղած միջնորդութիւնն ընէ՝ Կարնի բերուած ու բանտարկուած Շէյխերը աւելի հեռաւոր տեղեր աքսորելու համար:

Կայսերական բարեխնամ կառավարութիւնը միշտ պատրաստ ըլլալով օրինաւոր խնդիրներ լսել ու գործադրել, կը յուսամք թէ ամեն Ս. Պատրիարք Հայրը՝ հարստահարութեանց բարձման համար բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսին շնորհակալութիւն մատուցած ատենը՝ յիշեալ խնդիրն ալ ըրած է:

Մէկ կողմանէ Մշոյ վրայ յիշեալ գոհացուցիչ տեղեկութիւնն ընդունելով հրատարակած ատեննիս, միւս կողմանէ ցաւով կիմանամք, թէ վանայ Կառուցանապատի միաբանութեան կողմանէ հեռագիր եկեր է Պատրիարքարան, որով կայտնեն թէ մերձակայ գիւղի մը քրտները վանքին հաղար գրիւ ցորենը կրակի տուեր են, և առ տեղական կառավարութիւնն եղած բողոքները անլըսելի մնացեր են:

Կլեմք, թէ Պատրիարքարանն անմիջապէս փութացեր է յիշեալ հեռագրոյն վրայ պէտք եղած տնօրինութիւնն ընել: Մէք տարակոյս չունիմք, թէ Բ. Գրնէն յանդիմանական գիր պիտի ուղղուի առ այդ տեղական կառավարութիւնն՝ եթէ արդարեւ անտարբեր կմնայ այսպիսի պարագայի մը մէջ, առ ոտն հարկանելով մեր օգոստաւիառ և հայրադարով Սուրբանին առ ի բարօրութիւն ժողովրդեան հանած կայսերական աշխարհաշէն հրամանները:

Կյուսամք, թէ Պատրիարքարանն այս օրերս ընդունած է՝ Թէրճանու քահանայից և ժողովրդեան գրերը, որոց օրինակներն առ մեզ զրկուած են ի հրատարակել, և որովք շնորհակալ կըլլան Կարնոյ գերապատիւ Առաջնորդէն՝ իրենց ըրած պաշտպանութեան համար, և միանգամայն կխնդրեն որ Թէրճանու վիճակին առաջնորդութիւնն ալ Նորին գերապատուութեան յանձնուի:

Կարնոյ Ս. Առաջնորդն արդարեւ կորող է ոչ միայն Թէրճանու այլ և ուրիշ

վիճակաց ժողովուրդներ բարուք հովուել, և տարակոյս չունիմք թէ Թէրճանի ազգայինք մինչև ցվախճան գոհ կըլլան՝ եթէ ուղղակի նորա առաջնորդական խնամոց ենթարկուին: Արդէն Թէրճանու վիճակը բաւական ժամանակէ հետէ յատուկ առաջնորդ չունի, և միշտ Կարնոյ հետ է յարաբերութիւնը՝ Կարնոյ կուսակալութեան ներքեւ գտնուելուն պատճառաւ:

Դարձեալ Տիգրանակերտէն ու Սղերդէն պաշտօնական ու մասնաւոր գանգատներ ու բողոքներ կ'իմպին Պատրիարքարան, Տիգրանեան հրաշագործ Մկրտիչ եպիսկոպոսի գէմ՝ որ քանի մը անձանց հետ միացած, պաշտօնական մարմնոց՝ գէտարութիւն, և ժողովրդեան վնաս ու չարիք կ'հասցունէ եղեր:

Հարկ չէ գարձեալ այս առթիւ Տիգրանեանի անցելոյն վրայ պատմական յիշատակութիւններ ընել: Պատրիարքարանի արձանագրութիւնք անսուտ վկայ են: Անցեալները հեռագրով Պօլիս կանչուեցաւ: Բայց մինչև ցարդ տեղէն անգամ խախտած չէ. ինչ պիտի ըլլայ այս առտին կեղեքիչն ու հարստահարիչը տակաւին արձակ համարձակ պիտի գործէ՝ ի վնաս ժողովրդեան: Դա պաշտօն չունի այդ կողմերը. ո՛ր է, անցեալները Ս. Էջմիածին ուխտի պիտի երթար, և յանձնարարականներ ալ տրուեցան:

Քահանայ մ'ալ Յովհաննէս անուն, որ քանի մը տարի յառաջ մայրաքաղաքս բերուեցաւ Սղերդէն՝ ամենածանր ամբաստանութեամբք, և մինչև իսկ մայրաքաղաքիս մէջ քննութեան ենթարկուած ատեն ծանրապէս մեղանչեց ու բանտարկեցաւ, և ժողովով որոշուեցաւ որ Սղերդէն հեռի տեղ մը ապաշխարէ, արդ Սղերդ կ'գտնուի և ժողովրդական ամեն օգտակար ձեռնարկութիւն տապալել կ'ջանայ, խռովութեան որոմն կցանէ, և վերջապէս կ'ընէ ինչ որ բոլորովն անխել է քահանայի մը:

Այս քահանայն ալ հանրածանօթ ըլլալով՝ աւելաբանել չեմք ուղեր, յուսալով թէ Պատրիարքարանը փութով կ'տնօրինէ զարժանն:

Պրուսայի առաջնորդական վիճակին ներքեւ գտնուող Պէնլի գիւղէն մեզ հաղորդուած տեղեկութիւն մը՝ հրատարակել մոռցանք անցեալ շաբթու:

Յիշեալ գիւղի Տ. Պօղոս քահանան՝ տօնի օր մը առաւօտուն Ս. Պատարագ մատուցանելէն յետոյ՝ իւր փեսային մեծ հայրն, 90 տարեկան խուլ և զաւամեալ

անձ մը, պատրանօք տեղւոյն դատարանը տարեր, և նորա ստացուածքը իւրեւ թէ նորա հաճութեամբ փեսային վրայ դարձունել տուեր է, մինչդեռ մարդուն օրինաւոր ժառանգորդները կենդանի են:

Այս քահանայն, կըսեն, ուրիշ անգամ մ'ալ այսպիսի խաբէութեան փորձ մ'ըրեր է, բայց չէ յաջողեր:

Պրուսայի գերապատիւ Առաջնորդին ուշադրութեան կ'մատուցանեմք մեզ հաղորդուած այս խիստ գայթակղեցուցիչ դէպքը, յուսալով թէ կ'հրամայէ ընել պարտապատշաճ քննութիւնը, և եթէ ստոյգ է՝ զրկելոց իրաւունքն յետոյ դարձունել, և քահանայն անպատիժ չարձակել:

Ճատանդութեան իրաւունքն՝ սրբազան է և անբռնաբարելի: Թեթեւ մեղանչած կըլլայ, երբ Աստուծոյ քահանայ մը զբրիւստոս պատարագելէն յետոյ, անխըղճաբար կերթայ և պատրանօք կըբռնաբարէ սրբազան իրաւունք մը:

Բաւական ժամանակ կար, որ Ամասիոյ վիճակէն որ և է դիր և տեղեկութիւն ընդունած չըլլալով, յիշեալ վիճակին վրայ լուութեամբ կանցնէինք: Այս լուութիւնը՝ մեր աղիւս ընթերցողաց ու մանց թերեւս հաճութիւն պատճառած է, այս մասին հետզհետէ եղած հրատարակութիւններէն ձանձրածած ըլլալով. սակայն մեզի համար այնպէս չէ, և դէտակն կսպասէինք գոհացուցիչ տեղեկութիւններ ստանալ:

Ահաւասիկ այս անգամ Ամասիայէն սեպտ. 16 թուով գրուած նամակ մը մեր ակնկալութիւնը կ'պսակէ, լուր տալով թէ վիճակին ամեն կողմը խաղաղութիւն ու սէր կ'տիրեն մեր սիրելի ազգայնոց մէջ, և գեր. Եդեսեան Սրբազանի ամենէն ջերմ և անհաշտելի համարուած հակառակորդք իսկ նորա երկարժամանակեայ բացակայութեան վնասներն զգացած ըլլալով՝ այժմ ամենայն եռանդեամբ պաշտպան ու աջակից կ'կանգնին նորա ազգօգուտ գործոց ու ձեռնարկութեանց: Նոյն իսկ Մարդուանու մէջ, ուր գեր. Եդեսեանի մօտեջն անկարելի կ'համարէին ունիւք, և մինչև իսկ կ'ջանային հաւատացունել թէ արիւնհեղութիւն պիտի ըլլայ՝ երբ տեսնեն զնա, — խիստ չքեղ ու փառաւոր հանդիսիւ ընդունել են զՆորին գերապատուութիւնը, սահմանադրապէս թաղական խորհուրդ կազմուել է, և սկսեր են իրենց գործունեայ Առաջնորդին հետ երկասիրել նիւթական ու բարոյական յառաջադիմութեան համար: Չանց կ'ընեմք հրատարակել գեր. Եդեսեանի Ամասիա ուղեւորած միջոցին իբր ի դիմաց Մարդուանու ազգային ժո-

ղովոյ և ժողովրդեան Բ. Դուռը և Պատ-
րիարքարան գրուած ամբաստանական
գրոց դէմ՝ դաւաճական ժողովոյն կող-
մանէ Պատրիարքարան զրկուած բողոքա-
գրոց պատճէնները, երբէք չուզելով
անցեալը խառնել ու քրքրել: Եւ կդառ-
նամք կմաղթեմք յարատեւութիւն ներ-
կայ նորահաստատ սիրոյ և խաղաղու-
թեան, որք մեր աղբային յառաջագիմու-
թեան էական պիտոյնք ու տարերքն են:

Դարձեալ միեւնոյն նամակէն կիմա-
նամք, թէ Ամասիոյ քաղաքական ժողովն՝
ի բացակայութեան գեր. Եղեռեանի հը-
րաժարած ըլլալով, ի վերադարձի Նորին
գերապատուութեան՝ գաւառական ընդ-
հանուր ժողովն գումարեր, նոր ժողո-
վականներ ընտրեր, և շնորհիւ գեր. Ե-
ղեռեանի՝ տեղական կառավարութիւնն
ալ յատուկ հրամանագրով մը վաւերա-
ցուցեր է:

Ահաւասիկ, նորընտիր ժողովականք
են:

- Գէորգ Էֆէնտի փափագեան .
- Յակոբ » Մ. Մովսէս
- Յակոբ » Մանկիկեան
- Յակոբ » Թէրզիպաշեան
- Յակոբ » Քալայճեան
- Յովհաննէս » Կէօվճեան

Կշնորհաւորեմք, ամենայն յաջողու-
թիւն մաղթելով, և ներումն խնդրելով
մեր այս ակամայ յապաղման համար:

Աչքդեան վսեմաշուք Մ. Յակոբ Էֆէն-
տիի միակ որդի մեծապատիւ Պօղոսիկ
Էֆէնտիի՝ Մանուկեան մեծապատիւ Յա-
րութիւն Էֆէնտիի նաղբալիայլ դասեր
հետ նշանտուութեան արարողութեան
հանդէսը կատարուեցաւ երկուշաբթի օ-
րը Պատրիարքարան, ի ներկայութեան
ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, որ սիրալիր
խօսքերով օրհնեց ու բարեմաղթեց:

Աղգային երկու նշանաւոր գերդաս-
տանաց այս արժանաւոր խնամութիւնը՝
կշնորհաւորեմք սրտանուէր եռանդեամբ:

ՃԵՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՃԵՄԱՐՏԱԾՈՍՈՒԹԻՒՆ
(Ցե. Բե. 1022)

Եթէ կոյր նախանձաւորութիւնը ար-
գելք մ'է ճշմարտութեան ուղիղ ըմբռն-
մանը, ապա ինչ ըսելու է շահախնդրու-
թեան, և չար ցանկութիւններու և անձ-
նական մոլութեանց: Ան որ գերի կպա-
հէ և այդ առուտուրին երեսէն շահ ու-
նի՝ անհնար է որ մարդուս իրաւունքի
տէր ըլլալը և գերիի առուտուրին բա-
րոյական անիրաւութիւն ըլլալուն ճշմար-
տութիւնը ճանչայ և ընդունի: Հաղարա-
ւոր վկայութիւններ ունինք առջեւին, որ
յայտնի կցուցներն թէ անձնական շա-
հու առջեւ հանգանակներն անգամ խո-
նարհելու են. և թէ՛ որ և է առուտուր
որ դրամական մասին շահաւոր է, բարո-
յապէս արդար կհամարուի: Ատենօք
գերի պահողներուն հանգանակին մէջ,
գերիի առուտուրը անիրաւութիւն սեպ-
ուած էր, բայց ան ատենը իբրեւ ժամա-
նակաւոր և ըստ ամենայնի բոլոր հետը
գործ ունեցողներուն վերջապէս չարիք
հասցնող բան մը՝ վրան կնայուէր: Հիմա՝
որ ճանչուած առուտուր մը ընդունիլ
տալ կշանացուի, որովհետեւ կերեւայ
թէ շատ մը մարդոց հարստութեան մի-

այն աղբիւր պիտի ըլլայ, արդար եղաւ .
և գերի առնել ու ծախելու պէս զգուշի
առուտուր մը անգամ հիմա իբրեւ օրի-
նաւոր և հարադատ առուտուր մը վա-
ճառականութեան ցանկին մէջ կմտնայ: (1)

Մարդկային սրտին աս անկեալ և ա-
պականեալ պատկերին վրայ մեր խո-
րին արտմութիւնը և ցաւը չյայտնել
ձեռքերնիս չէ. ասոր հետ միասեղ ինչ-
պէս կրնանք անոր անտրաւտ վիճակին
—որչափ որ հնար է հունաւոր էակի մը—
տարբերութեանը վրայ խնդու թիւննիս
զսպել: Արդարեւ որչափ տարբեր է Ասա-
ուածալիս մարդուն սիրտը, որչափ տար-
բեր անոր շարժառիթները. նա կճանչ-
նայ մարդուս բարոյական իրաւունքը,
ամեն ոք հաւատար ըլլալը: Աշխարհի հա-
ճոյքները և շահու և ստացուածքի վրայ
անոր տեսութիւնը, որչափ քաղցր է անոր
ընկերութիւնը: Անանկը իր գտնուած աղ-
գին, երկրին, ընկերութեան ընտանիքին
և եկեղեցիին շինութիւնն է. մարդկային
սեռին ալ պարծանք է: Օրհնեալ ըլլան
ուր որ կան:

Շարունակել

(1) Այս տողերը գրուած ատենը Ամերիկայի
Միացեալ Նահանգաց Հարաւային Նահանգնե-
րուն մէջ գերեվարութիւնը օրէնք էր: Իւր Ա-
րարիչին պատկերին նման, անմահ հոգի ու-
նեցող, բանական էակ մը «Ի՞նչ իր գոյնին հա-
մար» առանց սեռի և հասակի խտրութեան և
խնայելու, դաղանական բնութեան տէր ամ-
բարիշտ մարդոց առջեւ աճուրդի հանել, ար-
ջառի պէս ծախել՝ ամենէն աւելի դին տընու-
ղին յանձնել որ աչքին հաճելի եղածը ընէ,
ողջ պահէ կամ մեռնէ: Առանց մէկուն պա-
տասխանատու ըլլալու կամ օրէնքի առջև մար-
դասպան համարուելու, և երկը կնիկէն, հայ-
րը որդիէն, քոյրը եղբորմէն խալառ բաժնե-
լու, շղթաներու և գաւազանի տակ դանդա-
մաշեցնելու անիրաւ, ապօրինաւոր և անգութ
առուտուրը, վատ և մեղանշական սովորու-
թիւնը ամէն օր ի դորձ կը դուրսէր: Բայց վեր-
ջապէս եկաւ ժամանակը, որ չորս միլիոն սև
եղբարց և քերց տառապանաց աղաղակը մինչև
երկինք բարձրացաւ—անոնց տրտմած բայց համ-
բերող սրտերուն խորբերէն ելած հառաչանացը
ձայնը—«մինչև երբ ո՞վ Տէր».—Աստուած լը-
սեց և այդ ապստամբ ու անգութ մարդիկը
պատժեց: Գաւազանին իւրաքանչիւր հարուա-
ծին բացած վէրքը, դանոնը հարուածողներուն
թափած հեղեղանման արեամբը լուսնով բուժ-
ուեցաւ: Աստուած ցուցուց թէ՛ թէպէտեւ համ-
բերող է, բայց անօրէնը անպատիժ չիողոր:
Ահ, ինչ սոսկալի պատիժ էր այն: Երեք հա-
րիւր տարուն մեղքին վճարքը մէկանց ընդու-
նեցին: Արժանայիշատակ Արքայազամ Լինքոլն
Նախագահը 1862 սեպտ. 22ին գերեվարութիւ-
նը խալառ ջնջեց Միացեալ Նահանգաց սահմա-
նադրութեան, և չորս միլիոն ընկեր արարած-
ները այսօր աղաւ են, որոնց միմիայն յա-
ցանքը իրենց գոյնն էր:

Անոնք որ դրամական շահուն՝ իրենց
բարոյական զգացումը այս աստիճան խանգա-
րելու թոյլտուութիւն ըրած են, անկարելի է
որ որեւէ քաղաքական ողջամիտ ճշմարտութիւն
մը ըմբռնեն և ընդունին, կամ անոր հակառա-
կողներուն հոգին և շարժառիթները հասկնան:
Նոյն բանը կրնայ ըսուիլ գինոյնցունող խմելիք-
ներ առնող ծախողներուն համար: Ասոնք որ
գինեվաճառութեան առուտուրով զրադած չեն
և անիւ ծաղած չարիքներուն վրայ չորս աչ-
քով կը հսկեն, սոսկումով կընային վրան բայց
գինեվաճառը յոյժ օրինաւոր առուտուր մը կը
համարի. և երբ դորձին խառնուի մէկը՝ իր
իրաւունքներուն վրայ բռնաբարութիւն մը կը
սեպէ: Գործի մէջ մեր շահը կամ անձնասիրա-
կան կարգադրութիւննիս, գործերնուս հետ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ղալաթիոյ Պօրտալին վերադառնալով իման
կողմանէ հետեւեալ պաշտօնական յայտա-
րարութիւնն հրատարակուած է, հրա-
մանաւ Բ. Դրոսն:

« Բ. Դրոսն կողմանէ սեպ. 24 թուա-
սկանաւ հրատարակեալ յայտարարութիւ-
նն ու բացատրութիւնը՝ թէ՛ Պօրտա-
լին մէջ և թէ՛ դրամատեարց ոմանց և
«Պանքատներու կողմանէ տարբեր տարբեր
«մեկնուած ու տարակուսանաց տեղի
«տուած բլլալով. Բ. Դուռը հարկ համա-
արած է՝ ամեն կասկած բառնալու և
«վերջնական կերպիւ պէտք եղած բա-
«ցատրութիւնը տալու համար, հետե-
«ւեալն յայտարարել:

« Ա.— Կայսերական կառավարութեան
«ներքին ու արտաքին պարտուց տոկո-
«սին ու գլխավճարին համար տրուած դու-
«մարն՝ այս թուականէն սկսեալ կէս առ-
«վէս զեղչուած է հինգ տարուց համար:

« Բ.— Այս որոշման համեմատ, տոկոս-
«ներուն առաջին կէսը՝ ամբողջ և դրա-
«մով, և երկրորդ կէսը՝ արժէթղթով
«պիտի տրուի: Եւ այս նոր արժէթղթոց
«100 թ հաշուով տոկոսն ալ՝ առաջին
«կէսին վճարմանց ժամանակները դրա-
«մով պիտի վճարուի:

« Գ.— Թէ՛ առաջին կէսին ամբողջ ու
«դրամով վճարման, և թէ՛ յիշեալ նոր
«արժէթղթոց 100 թ թ հաշուով տոկո-
«սին հատուցման յատկացեալ ոսպհո-
«ւութիւնը՝ այսինքն բոլոր մարտահան-
«ած խախտութիւնները և Ե-
«գիպտոսի հարկը եթէ չբաւեն, արջա-
«ռոց տուրքն ալ պիտի յատկանայ:

« Դ.— Սահմանեալ հինգ տարին լրա-
«նալէն յետոյ, եթէ՛ նոր արժէթղթոց
«100 թ թ տոկոս ունեցող դրամագլուխն
«չվճարուի, վճարման միջոցը պիտի եր-
«կարի մինչև ա՛յն ատեն, յորում արտա-
«քին փոխառութիւններէն մէկուն վճար-
«ման ժամանակը կլրանայ ամենէն յա-
«ռաւջ. և այն փոխառութեան յատկա-
«ցեալ ոսպհուութիւնները՝ յիշեալ նոր
«արժէթղթոց տոկոսին և գլխավճարին
«ամբողջապէս հատուցման պիտի յատ-
«կանան:

Ճերիտէի Հալաթի տաճիկ լրագիրն՝ այս
պաշտօնական վերջին յայտարարութեան
տաճիկներէն օրինակն հրատարակելէն ան-
միջապէս յետոյ՝ երկար յօդուած մը հը-
րատարակած է, որով՝ կայսերական կա-
ռավարութեան այլ և այլ կարեւոր ժա-
մանակաց մէջ ըրած փոխառութիւննե-
րը մի առ մի թուելով՝ կհաշուէ թէ այ-
ժմ 221 միլիոն օսմանեան լիւրայի պարտք
մը գոյացած է. և դիտողութիւն կրնէ,
թէ կայսերական գանձուն արդէն ու-
նեցած բացը՝ քանի մ'օր յառաջ հասարա-

ուղղակի կամ անուղղակի յարաբերութիւն ու-
նեցող բոլոր ճշմարտութիւնները կը ծռեն .
զոր օրինակ . դիցուք թէ դրամատոսն (պանքա)
մը վերատեսուչը շատ աղնիւ մարդ մ'է. բայց
եթէ ես պաշտօն մը ուզեմ դրամատոսն մէջ և
նա զլանայ, այն ատենը կսկսիմ ուրիշ աչքով
նայիլ վրան: Արդարեւ ինծի համար շատ վար
և անպիտան մէկը կըլլայ. բայց եթէ ուզուած
պաշտօնս տայ, այն ատեն, եթէ իր թշնամի-
ներուն իր վրայ ըսածը բոլորն ալ իրաւ ըլլան,
ինծի համար ամենէն աղնիւ սրտի տէր մէկը
կերեւայ, որ ուրիշ մը բնաւ չկրնար հասկնալ:
Շան. Թրգմ.

կայ եղած շնորհներով (տասանորդի տրոց քառորդ յաւելումին, և մինչև 1289 անվճար մնացած տրոց շնորհումները) առեւցած ըլլալով, անհրաժեշտ հարկ եղած է ազդու միջոց մը ի գործ դնել, և ահա ներկայ տնօրինութիւնն եղած է, որ թէև այժմ ոմանց ծանր կուգայ, կըսէ, բայց քիչ ժամանակէն խելամուտ պիտի ըլլան թէ հասարակաց և միանգամայն կառավարական գանձուն համար օգտակարագոյն է:

Յիշեալ լրագիրն՝ յետ այս և ուրիշ դատողութեանց՝ կնշանակէ երբեմն ուրիշ կառավարութեանց մէջ ալ այսպիսի միջոցներ ի գործ դրուիլը: 1663 ին, կըսէ, Հոլանտայի կառավարութիւնը այսպիսի զեղչումներ ըրած է: Գաղղիոյ կառավարութիւնն ալ ժ.Գ. ժ.Գ. և ժ.Զ. Լուինսըռու ժամանակները և 1797 ին արժէթըրթոց երրորդ մասին վրայ զեղչ ըրած է, ինչպէս նաև 1825 և 1852 ին: Աւստրիա ալ այսպիսի զեղչեր ըրած է իւր պարտուց տոկոսին և նոյն իսկ 100 ին 3 տոկոս ունեցող պարտուցն համար: Եւ առնուի որոշեալ ժամանակի մը համար չըրին ու պարտատեարց օգուտը չպաշտպանեցին, մինչդեռ օսմանեան կառավարութիւնը անոնց պէս չվարուիր: Անգղիոյ կառավարութիւնն ալ, այժմ տուած 100 ին 3 տոկոսը՝ որ յառաջագոյն աւելի էր, զեղչելով՝ բերած հասուցած է ներկայ քանակութեան:

Մանասթըրի կուսակալ և երրորդ բանակին ընդհանուր հրամանատար Աալի Սայիպ փաշա՝ հասեր է իւր պաշտօնատեղին:

— Օգոստոսիան Սուլթանին գլխաւոր թիկնապահ խալի փաշա՝ անցեալ ուրբաթ օր Հէրսէք ուղեւորեցաւ, նոյն կողմանց վիճակին վրայ տեղեկութիւն առեւերելու համար:

— Անցեալ շաբաթ օրը, Ահքեմալ-Ատլիէի պաշտօնեայ Միտհաթ փաշա՝ արտաքին ու գանձային գործոց նախարարը, Շուրայի-Տէվլէթի փոխ-նախագահն և Բուսումաթի վերատեսուցն Բ. Դուռը ընդ նախագահութեամբ բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսին ժողով կազմած խորհրդակցելու ատեն, Ղալաթիոյ Պորսային վերատեսուց Ապետին պէյ ներկայացեր, ինչ ինչ տեղեկութիւններ հաղորդեր, և հրամաններ առնելով դարձեր է:

Յիշեալ ժողովը ցրուելէն յետոյ՝ Ղալաթիոյ երեւելի սեղանաւորներէն ոմանք՝ նախ մեծ Եպարքոսին, և ապա գանձուց նախարարին հետ տեսնուեր են:

— Մեծ Եպարքոսն և այլ նախարարք շաբաթ երեկոյ Միտհաթ փաշայի ապարանքն ընթերցէն յետոյ՝ ժողով կազմեցին:

— Անցեալ շաբաթ օրը մեծ Եպարքոսն Պէօյիւք-տէրէ անցնելով՝ ռուսական դեսպանին հետ տեսնուեցաւ:

— Ռուսական դեսպանն ալ երկու շաբթի մեծ Եպարքոսին ապարանքն երթալով՝ Նորին բարձրութեան հետ տեսնուեցաւ:

— Նոյն օրը Օսմանեան պանքային տընօրէնը Բ. Դուռը երկար տեսակցութիւն մ'ըրաւ մեծ Եպարքոսին հետ:

— Վիեննայի օսմանեան դեսպանա-

տոն առաջին քարտուղարն Դալմատիա ղրկուեր է, Աւստրիոյ կողմերը գաղթեալ Հէրսէքցիները իրենց հայրենիքը վերագառնելու յորդորելու համար:

— Երէկ երեկոյ մեծ Եպարքոսն ու Միտհաթ փաշա՝ բարձրապատիւ մայր թագուհիէն ընթերքի հրաւիրուելով, պատուով ընդունուեցան:

— Երէկ մեծ Եպարքոսն և այլ նախարարք, քանի մը երեւելի սեղանաւորաց հետ խորհրդակցեցան:

— Անցեալ ուրբաթ գիշեր Պէյօղլու Ֆէրի գիւղ երեք տուն այրեցան:

— Երէկ առաւօտեան դէմ Պօլիս Լանկա հրդեհ պատահելով 15 ի չափ տուն ու խանութ միսիր դարձան, և կըսուի թէ 5 տարեկան տղեկ մը բոցերուն ղոհ գացած է:

Եգիպտական իշխանութիւնը այս օրերս ստիպուել է՝ պատերազմիլ հապէշաց հետ, որոնք անցեալները Անգղիոյ կառավարութիւնը հարկադրեցին լընդունայնա միլիոնաւոր լիրաներ վատնելու: Կըսուի, թէ Հապէշը նախադրած ըլլալու սկսեր են, և եգիպտական իշխանութիւնն ալ գիմադրելու հարկին մէջ գտնուած է: Սակայն չկարծուիր, թէ Եգիպտոս ալ այս պատճառաւ մեծագուծար դրամ պիտի զոհէ, որովհետեւ արդէն եգիպտական զօրքը Հապէշատանի մօտ կ'գտնուի, և միանգամայն այդ երկիրը անիշխանութեան մէջ է և այլ և այլ անձինք եղած են իշխելու համար: Եգիպտոսի իշխանութիւնը մանաւանդ այս պատճառներով պիտի յաջողի գիւրաւ յաղթահարել, գրաւել, զարգացունել և բաց թողնել եւրոպացւոց համար:

— Եւրոպական տէրութիւնք ծանուցագիր մը ղրկելով Սերվիոյ իշխանութեան, յորդորեր են որ զգուշանայ գրգռութեան պատճառ տուող ու է շարժմանքէ:

— Սերվիոյ իշխանին խօսեցեալն մեծ հանդիսիւ Պէլկրատ մտեր է, և հարսանեաց հանդէսը պիտի կատարուի իներկայութեան Ռուսաց կայսեր թիկնապահին՝ որոյ գալտեան կապատուի:

— Սերվիոյ իշխանութեան հրաժարեալ պաշտօնէից տեղ ուրիշներն ընտրուեր են: Ընդհանրապէս կկարծուի, թէ նորընտիրք բոլորովին խաղաղութեան հակամէտ են:

Այս երկրին մէջ այժմ զինուորական պատրաստութիւնք կըլլան մեծ փութով:

— Պուքրէշի մէջ յանկարծ սաստիկ ձիւն եկեր, շրջակայ լեռները ձիւնով ծածկուեր, շատ փրատ պատճառներ, բնակչաց շատը տուները գոցուեր ու ջերոցներն վառեր են:

Պարսից շահը բարձրաստիճան պաշտօնատար մը խեղդամահ ընել տալով՝ երեք օր ի տես հասարակաց գնել տուեր, և ուրիշ մ'ալ պատժեր է՝ ոտքին քանի մը հաշար գաւազանի հարուած իջեցունել տալով: Ասոնք ժողովուրդը կհարքստահարեն, և Շահին ազերոգադիր տուող անձանց մարմինները հրաշէկ երկաթներով կտոչորեն եղեր:

— Պարսից Շահը յատկապէս պաշտօնակալի մը միջոցաւ ինքնագիր նամակ մը ղրկեր է Հռոմայ Պապին, որով ծանու-

ցեր է՝ իրեն ղրկուած բնձաներուն ընդունում, և միանգամայն Պարսկաստանի մէջ պապական կրօնին ազատութեան համար հրամաններ հանած ըլլալը: — Պապը այս նամակն ու պաշտօնակալը մեծաւ շնորհակալութեամբ ընդուներ է:

— Բեդրասպուրիի արքեպիսկոպոսը՝ ի խնդրոյ երեւելի տիկնայց՝ հրաման ըրեր է որ եկեղեցեաց մէջ հանգանակութիւն ըլլայ, ինչպստ կարօտ գաղթականաց Հէրսէքի և Պօնայի: Տիկնայք վերակացու պիտի ըլլան այս հանգանակութեան:

— Կայսերական կառավարութեան վերջին գանձային տնօրինութիւնը՝ կըսէ Աթէնքէն քաշուած հեռագիր մը, մեծ յուզման պատճառ եղաւ Աթէնքի մէջ:

— Նաբոլիի կառավարութիւնը սկսեր հարցափորձել օսմանեան արժէթըրթոց կտրօնները ներգող անձինքն, որոց մէջ քահանայ մ'ալ կայ եղեր:

— Մանաւոր հեռագրէ մը խմացուած է, թէ քանի մ'օր յառաջ Թրանսիլվանիոյ Գորօնշէաա քաղաքին մէջ այնչափ ձիւն եկեր է, որ ժամանակ մը հաղորդակցութիւնը դադարեր է:

Ի Լ Ա Ն ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ասաքիւրի շահանէ իշուս իւզուսի օլան 600 ռէէս թօփքէշան մաճար հայվանընըն պէհէր ռէէսի 27 1/2, վէ 500 ռէէս սիւվարի մաճար հայվանընըն պէհէր ռէէսի 23 ատէտ օսմանը իրասընա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, թըշըրինի էվ վէլը ռուսինին պիրինճի չէհարչէնպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն եէվմը մէգըիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիլէ կէլմէլէրի վէ շէրայիթի մուգարդէ ռէսինտէն մաալիւմաթ օլմագ իսթէյէն լէրին տահա էվվէլէճէ շուրայի մէգըիւրէ միւրաճաաթ իթմէլէրի:

25 իւլու 1875

Պապը Սերասքերի

Իզմիտ ֆապրիգայը Հիւմանուըն իչին մուպայեա օլուսաճաք 2,500 քըյէ Պէնկալ չիվիտինին պէհէր քըյէսի 135 զրուշա, վէ էլպիսէ անպարը իչին մուպայեա օլուսաճաք 30,000 ատէտ քըրմըլը եուսն քուշաղըն պէհէր ատէտի 6 զրուշ 10 փարայա թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ թըշըրինի էվվէլը ռուսինին ալթընճը փաղար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէկինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէգըիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիլէ կէլմէլէրի:

29 իւլու 1875

Պապը Սերասքերի

Ասաքիւրի շահանէ իչին Գըլըք լիւմանընտա թէսլիմ օլուսմաք իւզրէ լուզուսի օլան 600,000 քըյէ Թրիէսթէ տաքիլինին պէհէր քըյէսի 98 փարայա օլարաք թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշըրինի էվվէլը ռուսինին պիրինճի շարշամպա կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն, իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէգըիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիլէ կէլմէլէրի:

26 իւլու 1875

Պապը Սերասքերի

Գափանը տաքիք տէյրմէնի հասըլա-
թընտան 140,000 քըյէ քէփէյին պէհէր
քըյէսի 13 վարայա օլարաք թալիպի
էօհտէսինտէ օլուպ՝ թըյրինի՛քվիլը ըու-
մինին պիլինճի չարչամպա կիւնիւ գա-
րարք գաթիսի վէրիլէճէյինտէն , իշթի-
րասընա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզ-
քիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէ-
լէրի :

29 իւլու 1875

Պապը Սէրասքէրի

Յակոբ էֆէնտի Նազըլեան՝ որ անց-
եալները փաստաբանութեան վկայագիր
ստացաւ Բ. Դուռը յատկապէս կարգեալ
քննիչ մասնաժողովէն , այս օրերս իւր
գրասենեակը փոխադրած է Պօլիս Պազ-
լէ գափու Շէյխ-իւլ-իսլամ խանի վերի
յարկ թիւ 5 :

Անտարակոյս եմք , թէ Նազըլեան է-
ֆէնտի՝ որ փաստաբանութեան հետ
գաղղիներէն ու տաճկներէն լեզուաց ալ
քաջահմուտ է , գոհ կընէ՝ դատական
որ և է խնդրոյ համար առ ինքն դիմող
անձինքն :

Իւսկիւտար Ղուզըլունճուգի բարձանց
վրայ 360 կանգուն օգտաւուն և ընտիր
գետին մը՝ ծախու է :

Ուզըլը կհրաւիրուի առ տնօրինութիւն
լրագրոյս :

Կիւրոսի ազնիւ և անդարար գինին՝ սր
մարմին և արիւն զօրացնելու և ստամոքսի ոյժ
տալու համար , շատ անգամ փորձուած և շատ
օգուտներ տեսնուած է , 5 էն՝ մինչև 20 տարե-
կան , և Անդրիանուպօլսոյ ազնիւ և մաքուր 2
էն մինչև 10 տարեկան , և ուրիշ քանի մը տե-
սակ զուտ և մաքուր գինիներ և խաղողէ քաղ-
ուած զուտ և պատուական օղիներ և մանիշակէ
զուտ և մաքուր շինուած պատուական օշարակ՝
որ մարդուս շատ օգտակար է , զմեւծ շիշէնեօ
րով և չափաւոր գիներով կը ծախուի Կ. Պօլիս-
Թահմիզ փողոց թիւ 9 մաղաղան , և Բերա Պօ-
մարշէի դիմաց Գ. Քըլըճեանի մաղաղան : ՕՐ
արքայով չըմուռնաներն՝ երաշխաւորեալ չեն :

Կգտնուի նաև շայէ քաշուած ընտիր օղի ,
և ձէթ՝ խիստ ընտիր տեսակէն :

Ս Կ Զ Բ Ո Ւ Ն Ք

ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ

Երջանք-Նիւն

Թիւանս- Կոստանդուպոլիս

Այս պատուական աշխատասիրութիւ-
նը՝ որ նիւթոյն ընտրութեան , և գիւր-
իմաց ու հեշտ ոճ մ'ունենալուն պատ-
ճառաւ ազգային վարժարանաց համար
խիստ պիտանի դասագիրք մը կրնայ բւ-
լալ , - Արմաշի վանական մամիէն 1865 ին
արդէն ի լոյս ընծայուած ու սպառած
լինելով , այս երկրորդ անգամ տպա-
գրուած է՝ առաջարկութեամբ մայրա-
քաղաքիս և գաւառաց բազում վարժա-
րանաց տնօրինութեանց :

Կգտնուի բոլոր հայ գրավաճառաց
խանութները :

ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ի վերստին ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵԹԱՆՈՍՈՒԹԵԱՆ
Մեծապատիւ Մկրտիչ էֆէնտի Էմին-
եան Մոսկուացի հայազգի դիտնականը
մեծ խնամով աշխատած և մանրամասն
խուզարկութեամբ փնտռած գտած և

առանձինն մատենի մը մէջ ամփոփելով
գաղղիներէն լեզուաւ տպագրած և Էւ-
րոպայի ծանօթացուցած է՝ Արեւելքի
մէջ մեծ գիրք մը բռնող Հայ ժողո-
վըրդեան քրիստոնէութենէ յառաջ ու-
նեցած կրօնական վիճակը :

Այս մատենին Հայերէն թարգմանու-
թիւնը Արմաշու վանայ տպարանէն կը
նուիրուի մեր սիրելի ազգայնոց , որպէս
զի տեղեկանան թէ Հայկական հեթա-
նոսութիւնն ինչ վիճակ ունեցեր և մեր
նախնիք ժամանակին ինչ տեսակ կրօնք
պաշտեր են :

Կգտնուի ի Կ. Պօլիս Գալաֆեան գրա-
տունը , գին 4 զր2 :

20ՃԸԴԼԻՐԻ

ՀԵՏԻՅԵ

Տաճկներէն լեզուին հմուտ նշանաւոր
ազգայնոց մը գրչէն ելած է՝ տաճկներէն
լեզուին համար դիւրուսոյց ընթերցարան
մը յիշեալ անունով՝ որ բազմաթիւ օգ-
տակարագոյն նիւթերու վրայ տեղեկու-
թիւններ կպարունակէ հանդերձ պատ-
կերներով , և միանգամայն կարեւոր խը-
րատներ կաւանդէ : Կառաջարկեմք ազ-
գային վարժարանաց տաճկական լեզուի
յարգոյ ուսուցչաց , որ այս ընտիր ըն-
թերցարանը տան ուսանողաց ձեռքը : -
Դինն ալ աժան է , այսինքն՝ 5 զրուշ , և
կգտնուի ամեն հայ գրավաճառաց խա-
նութներն ալ :

ՄՐՄՈՒՆՔՔ ՅԻՍՈՒՍԻ

Դրեայ Ժեյրանի Դափնէլ Պապիան

Հայ գրականութեան մէջ իւր բազ-
մապատակ երկասիրութեամբ և հեղի-
նակութեամբ իրաւամբ պատուեալ ար-
դէն ծանօթ հանդիսացած է Ազգ. բա-
նասիրաց՝ Արժ. Տ. Գաբրիէլ Պատկանեան,
որոյ մէկ ընտիր գործն է Միւսուշ + Յեռա-
դիմառնական հագներգութիւնը , փա-
փուկ ոճով և մաքուր լեզուով շարահիւս-
ուած :

Կը գտնուի Գալաֆեան գրատունը ,
Կ. Պօլիս Չաքմաքճըլար եօքուշու : Գինը՝
մէկ քառորդ մէճիտիէ :

ԱՆԻԾԵԱԼՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ

* Ա Բ Բ Ա Յ

Թ Ա Ր Գ Մ Ա Ն Ե Յ

Մ. ՄԱՄՈՒՐԵԱՆ

Հ Ա Տ Ո Ր Բ.

Զ Մ Ի Ի Ռ Ն Ի Ա

Տպարան-Նիւն Տէրէն

Կը գտնուի Կ. Պօլիս Չաքմաքճըլար
փողոց Գալաֆեան եղբարց գրատունը ,
և Զմիւռնիա Տէտէեանց վաճառատունը
ի գին 2 զրուշ :

ԺՕՐԺ ՍԱՆ ՔԼԱՎԻ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏԵՏԵԱՆ

1875

Սոյն վիպասանութիւնը որ Եւրոպա-
կան ազգաց մէջ քանիցս անգամ հրա-
տարակուած է , հայ լեզուաւ առաջին
անգամն է որ Գ. Մանրեան էֆէնտի
աշխատասիրութեամբ թարգմանուելով
'ի լոյս կընծայուի :

Կը գտնուի Գալաֆեան գրատուն 'ի
գին 7 զրուշ :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Սեպտեմբեր 50

Քօնսոլտէ	31- 7
Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինը Անգ. լիբ.	.
Քրէտի » » Օսմ. »	.
Երկաթուղեաց՝ » » Քր. »	84,25
Թրամուէյ » » Օսմ. լիբ.	.
1863 ի փոխառութիւն » » »	.
1865 ի » » »	.
1869 ի » » »	.
1872 ի » » »	.

PILULES HOLLOWAY

ԿԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈՒՆՈՒԷԻ

Լեարդի , ստամոքսի , և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ըտիր
է սոյն դեղահատը , նաև ջղային տկարութեան ,
ուժաթափութեան և տխրութեան համար . կը
ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշտիաւո-
րութեանց հետքերը : Սրտի և երկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի . արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ , և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն , կուժուութիւն ,
մաղձային հիւանդութիւններ , որովայնի մէջ
լեցուած կազեր , գլխի ցաւեր կը վանէ . մար-
սողութիւնը կը չափաւորի , և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան , առողջ , ուժեղ , և բնական
գիւրք կըգեներ :

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պաշտամական յատկու-
թեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը . հին
կամ նոր թուեաւոր վէրքեր , ուռեցք , քաղց-
կեղ (շիրիփէնչէ) , սրունից և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորովին կանցին և կամ կլաւանան ,
օգտակար է նաև հարբուխի , հազի , սրտի
բարխման , մանաւանդ օդացաւ (եէլ) ըսուած
հիւանդութեան : Իւր կաղղուրիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդու-
թեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ :

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ , որ
կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով , և
մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թաշ խանի կող-
մերը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն սոքթոր Հոլլուէի ի Լոնտոն Օքսփորտ
փողոց թիւ 555 :

ՊԵՏՄԱՆՔ ՓՈՒՆԶԻ

- 1.—Փունջը ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ և ՇԱՐԱԹ օրերը
կը հրատարակուի :
- 2.—Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս
արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-
քաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ դաւա-
ռաց համար :
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի :
- 4.—Տեղական ու դաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
- 5.—Հատը 40 փարայ է , և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով :
- 6.—Ծանուցման տողը 3 զրուշ է մէկ
անգամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի
անգամներու համար :
- 7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան ,
Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ խան միջին յարկ
թիւ 19 :

ՏԵՐԻՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ . Ս . ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Հ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ
Բիզա փաշա խան քիւ 3